

OSOBE

ABENGALBÓN (stihovi 1464, 1477, 1487 itd.), vjerni muslimanski vazal Rodriga Díaza i namjesnik Moline; predstavlja suživot Španjolaca i „integriranih“ Maura, protiv almoravidskih osvajača. Tradicionalno se nastojalo pokazati kako se u njegovu liku krije Ibn Galbun, proslavljeni junak koji je obranio Cordobu za vrijeme kasnije kastiljske opsade iz godine 1150.

ALFONSO VI. (stihovi 22, 33, 42 itd.), zvan Hrabri, vladar kraljevstva Leóna (1065-1072), poslije Kastilje i Leóna (1072-1109). Bio je jedan od glavnih tvoraca uspona kastiljsko-leonskoga svijeta; prije svega ujedinio je posjede kraljevstva koji su se bili rascjepkali po liniji nasljedstva, a zatim bio pokrenuo ratove prema jugu poluotoka za povratak izgubljenih teritorija (*reconquista*), da bi vrhunac vojnih pohoda ostvario osvojenjem Toleda (1085). Od 1077. proglasio se carem cijele Španjolske (*Imperator totius Hispaniae*) da bi istaknuo kako svoju težnju prema „nacionalnom“ jedinstvu tako i nadmoć Leóna i Kastilje.

U spjevu on predstavlja inkarnaciju važnijega dijela vazalskoga odnosa, ali pojavljuje se manje puta nego glavni junak, iako njegove akcije određuju sudbine, od prognanstva do oprosta, i na kraju do sazivanja suda koji će Campeadoru dati zadovoljštinu za nanijetu uvredu.

ALMORAVIDI (ne spominju se izrijekom), islamska sekta i dinastija koja je u drugoj polovini 11. stoljeća počela iz Maroka prodirati na Iberski poluotok; nakon pobjede kralja Jusufa nad Alfonsom VI. pod njihovu je vlast došla čitava arapska Španjolska (1086).

ALVAR DÍAZ (stih 2042), Cidov vazal; spominje se u dokumentima kao namjesnik nekih utvrda u blizini Burgosa.

ALVAR ÁLVAREZ (stihovi 443, 739, 1719, itd.), nazvan Cidovim nećakom u jednom dokumentu nepotvrđene autentičnosti, u spjevu se pojavljuje kao jedan od vjernih

kapetana Cidove vojske; od mnogih Alvara Álvareza koji su živjeli u drugoj polovini 12. stoljeća ni za jednoga se ne može pouzdano tvrditi da je lik iz *Pjesme o Cidu*.

ALVAR FÁÑEZ (stihovi 14, 378, 387 itd.), zvan Minaya (složenica od kastiljske zamjenice *mi* i baskijske imenice *anaya*, u značenju „moj brat“), drugi je glavni junak spjeva gdje se ističe da je Cidov nećak (prvi rođak njegovih kćeri). U nekim dokumentima se doista spominje kao *sobrinus* Rodriga Díaza, ali značenje toga izraza u ono vrijeme je pokrivalo razne rodbinske odnose, pa čak i „mladoga druga po oružju“ ili „vjernoga pratioca“. U stvarnosti nije sudjelovao u Cidovim pothvatima niti je bio njegova desna ruka nego se istaknuo kao izvrstan ratnik u službi Alfonsa VI. i vjerojatno bio oženjen iz obitelji grofova od Carrióna.

ALVAR SALVADÓREZ (stihovi 443, 739, 1681 itd.), Cidov vazal, poznat iz dokumenata kao brat grofa od Lare koji je imao tijesne veze s Campeadorom; ipak nije sudjelovao u Cidovim pothvatima tijekom prognanstva.

ASUR GONZÁLEZ (stihovi 2172, 3008, 3373 itd.), prema navodima iz spjeva, brat infanata od Carrióna, treći i najstariji. Nema povijesnih dokaza da je postojao, ali potvrđena je onomastika osobe: prvorodenci su obično nosili ime po djedu (Ansur) a prezime po ocu (Gonzalo). Njegova kratka pojava na pozornici *Pjesme o Cidu* potvrđuje karakteristike cijele obitelji: arogantan, pijan, glup, izaziva Muña Gustioza koji ga lako svlada u dvoboju.

BUKAR (stihovi 2314, 2402, 2408 itd.), označen kao kralj Maroka, dolazi preoteti Valenciju ali pretrpi poraz od Cida; njegov lik je vjerojatno stvoren prema nekoliko kasnijih arapskih osvajača prezimena Bakr.

DIEGO TÉLLEZ (stih 2814), lik u *Pjesme o Cidu* u kojem se stopilo nekoliko povijesnih osoba koje se na neki način mogu povezati sa Cidovim doživljajima. Tako je postojao Diego Téllez, namjesnik Sepúlveda, gradića koji se istaknuo u ponovnom naseljavanju osvojenih područja.

DON ENRIQUE (stihovi 3002, 3037, 3109 itd.), knez od Burgundije, rođak grofa don Ramóna; od 1093. živio u Španjolskoj, oženio se vanbračnom kćeri Alfonsa VI., umro 1114. Ostavio u nasljedstvo dvije grofovije (Oporto i Coimbra) sinu Alfonsu Enríquezu koji je postao prvim portugalskim kraljem (1139).

DON FRUELA (stih 3004), grof od Leóna i Astorge, stvarna figura s dvora Alfonsa VI.; pjesnik ga uvodi u radnju da bi dao veću živost i vjerojatnost svojoj priči.

DON JERÓNIMO (stihovi 1289, 1303, 1460 itd.), lik kojemu je model bio Jérôme de Périgord, francuski redovnik, kojega je Cid zaredio za biskupa 1098., prigodom posvećenja katedrale (bivše džamije) u Valenciji. Predstavlja lik učena i ratoborna svećenika (*miles Christi*), oličenje duha križarskih ratova.

DON RAMÓN (stihovi 3002, 3036, 3109 itd.), knez od Burgundije, rođak grofa Enriquea; oženio se Urracom, kćerju Alfonsa VI., i dobio grofoviju Galiciju te obećanje da će naslijediti prijestolje ali je umro prije kralja.

DON SANCHO (stihovi 237, 243, 246 itd.), opat samostana u Cardeñi, ali nije živio u doba Rodriga Díaza. Pravi tadašnji poglavar opatije bio je Sisebuto (1056-1086), proglašen svecem u 13. stoljeću.

DOÑA ELVIRA I DOÑA SOL (stihovi 254, 255, 262 itd.), izmišljena imena za Cidove kćeri koje se u kronikama zovu Cristina i María; starija se udala za infanta Ramira od Navarre, a mlađa za Ramóna Berenguera III., grofa od Barcelone. U ljetopisu *Corónicas navarras* spominje se da je njihov brat Diego poginuo u bitci protiv almoravidskih osvajača.

DOÑA JIMENA (stihovi 209, 239, 253 itd.), Cidova žena plemenita podrijetla, udala se za Rodriga Díaza (vjerojatno godine 1074), vladala Valencijom nakon Cidove smrti sve dok Almoravidi nisu ponovno osvojili grad (1102); po nekim legendama pod starost se povukla u samostan San Pedro de Cardeña gdje je i umrla.

FÉLEZ MUÑOZ (stihovi 741, 2618, 2764 itd.), jedan od „nećaka“, omiljen lik iz *Pjesme o Cidu*; pomaže doña Elviri i doña Sol u epizodi Corpesa, pokazujući iznimnu osjećajnost.

GALÍN GARCÍA (stihovi 443b, 740, 1996 itd.), povijesna ličnost iz Aragóna, gospodar Ligüerre i Estade, jedan od Cidovih kapetana. Teško je prihvatiti ideju da je junaka spjeva pratio u prognanstvu; možda se javlja kao simbol pretpostavljenog sudjelovanja aragonskih snaga u osvajanju Valencije.

GALVE I FÁRIZ (stihovi 654, 765, 769 itd.), gotovo sigurno izmišljeni likovi, ali utemeljeni na sličnim stvarnim osobama i događajima; i njihova su imena arapskoga podrijetla.

GARCÍA ORDÓÑEZ (stihovi 1345, 1348, 1836 itd.), povijesna ličnost s dvora Alfonsa VI., grof od Nájere i Grañóna, muž Urrace, kćeri kralja od Navarre, poražen od Cida kod Cabre (1080); vjerojatno je potaknuo kralja da progna Rodriga Díaza.

GÓMEZ PELÁEZ (stih 3457), saveznik obitelji Carrión; spominje se u onodobnim dokumentima kao *comes* (*grof*).

GONZALO ANSÚREZ (stihovi 2268, 2441, 3008 itd.), otac infanata od Carrióna; u spjevu nosi naslov grofa, ali postoje indicije da je ta atribucija bila lažna; njegova se obitelj spominje u dokumentima i pod poarabljenim imenom Beni-Gomez.

INFANTI OD CARRIÓNA (DIEGO I FERNANDO GONZÁLEZ), (stihovi 1372, 1835, 1901 itd.), pojavljuju se u paru i rijetko nastupaju neovisno, stalno su pokvareni i doživljavaju poraze; gotovo da ne posjeduju vlastitu osobnost osim zajedničkih komičnih crta. Nije poznato zbog čega su prikazani kao Cidovi ljuti neprijatelji kad se iz povijesnih dokumenata ne može izvući nikakav dokaz o tome; naprotiv, postoji zapis o dobrim odnosima između junaka spjeva i Pedra Ansúreza, njihova strica.

IÑIGO JIMÉNEZ (stihovi 3394, 3417 i 3422), izaslanik infanta od Aragóna; proučavatelji povijesne pozadine spjeva navode nekoliko plemića koji su mogli biti u toj ulozi.

JUSUF (stihovi 1621, 1622, 1725 itd.), kralj Maroka, povijesna ličnost, prvi almoraidski monarh; u pomoć su ga pozvali muslimani iz Valencije, ali nema potvrde da je sudjelovao u bitci; poslao je samo svoje snage koje im nisu mogle pomoći.

MALANDA ILI MAL ANDA (stih 3070), vjerojatno nadimak neke izmišljene osobe; po građi toga nadimka dalo bi se naslutiti da je riječ o nekom židovskom ili arapskom pravniku koji je mogao obavljati sudački posao samo pod pseudonimom.

MARTÍN ANTOLÍNEZ (stihovi 65, 70, 79 itd.), po svoj prilici izmišljena osoba koja pomaže Cidu u raznim prigodama, inkarnacija Burgosa kao grada koji je naklonjen glavom junaku spjeva; iz povijesnih izvora proizlazi suprotno: stanovništvo Burgosa bilo je poslušno Alfonsu i negativno se odnosilo prema proganatom Campeadoru. Usprkos svemu tome postoji njegov spomenik u Burgosu i navodni grob u samostanu San Pedro de Cardaña.

MARTÍN MUÑOZ (stihovi 738, 1992 i 3068), lik u kojem se preklapaju razne povijesne figure, prema procesu taloženja koji je karakterističan za *Pjesmu o Cidu*; nigdje se ne spominje njegova izravna veza sa Cidom.

MUÑO GUSTIOZ (stihovi 737, 1458, 1481 itd.), pojavljuje se na mnogo mjesta u spjevu kao vazal kojega je odgojio Cid i obavlja za gospodara povjerljive i važne po-

slove: dočekuje Cidovu ženu i kćeri u Medini, pazi na infante u Valenciji, bori se u dvoboju protiv Carrióna; ali teško ga je identificirati s nekim od istoimenih pojedinaца koji su živjeli potkraj 11. stoljeća.

OJARRA (stihovi 3394, 3417 i 3422), glasnik kneza od Navarre; nosi tipično navarsko-baskijsko ime.

PEDRO ANSÚREZ (stih 3008b), povijesna osoba, stric infanata od Carrióna, pravi grof od Zamore, Saldaña i Liébana; vjerojatno je sudjelovao u radu kraljevskih sudova (*cortes*).

PEDRO BERMÚDEZ (stihovi 611, 689, 704 itd.), jedan od Cidovih nećaka u spjevu, njegov stjegonoša i čovjek od malo riječi („Pedro Nijemi“); spominju se u onodobnim zapisima razni pojedinci toga imena, ali nijedan se ne može poistovjetiti s figurom neukrotiva životnog poleta u spjevu.

RAHEL I VIDAS (stihovi 89, 98, 100 itd.), izmišljeni likovi; njihova imena pripadaju hebrejskoj onomastici.

RAMÓN BERENGUER III. (stihovi 957, 960, 975 itd.), grof od Barcelone; u *Pjesmi o Cidu* brka se njegova osoba s grofom Berenguerom Ramónom II. kojega je Cid pobijedio u bitkama kod Almenare (1082) i Tévara (1090). Zbrka je lako mogla nastati ako se zna da su se tijekom čitava 11. stoljeća imena tih grofova sastojala od elemenata Berenguer i Ramón (i obratno) te rimskih brojeva.

RODRIGO RUY DÍAZ (CID) v. Predgovor.

TAMIN (stih 636), predstavljen kao kralj Valencije, možda izmišljen lik s imenom koje je nastalo stapanjem raznih muslimanskih namjesnika u Španjolskoj koji su se zvali Tamim.